

ejusdem. Qui vero hanc sequuntur chronologiam, cum eundem obitum in xv Kal. Maias referendum cogantur defendere, neque idoneis rationibus ad hoc nitantur, martyrologiorum et Ecclesiarum Mediolanensis atque Romanæ magis deferendum auctoritati existimamus.

148. Pretiosum igitur sancti viri decessum die et anno, quos jam eidem assignavimus, constanter ponimus; et hoc aptissime convenit cum Paulini testimonio, diserte asserentis, beatum antistitem Theodosio *ferè triennium* superstitem fuisse (Paul. in *Vita Ambr.* num. 32), id est, non totum triennium. Si enim anno tantum 398. xv Kal. Maias, vita functus est, ultra dictum spatium Theodosio supervixisse dicendus erit: cum idem imperator, ut ostendimus, mense Januario anni 395 abierit ad plures. Accedit eo concilium Carthaginense hoc ipso anno mense Septembri habitum (*Conc. Carth.* an. 397), a quo successor Ambrosii Simplicianus, quasi ejus throno jam impositus, per epistolam consultus fuit; qui enim putant Simplicianum tanquam virum in argumento quod agebatur, pereruditum, vivente Ambrosio, consultum esse, nec satis

A honorifice de Ambrosio illi sentiunt, et disciplinam eorum temporum sibi esse probant minus cognitam.

40. Hic omitemus illa miracula, quæ sancti obitum consecuta sunt, quippe quæ legere liceat apud Paulinum (in *Vita Ambr.* num. 48 et seq.) Tametsi autem præcipue nobis consilium fuerit Ambrosii commentationum ordinem ac seriem breviter contexere, ut inde lectores ad earum studium adjuvarentur; ita tamen ipsius scriptis facta quoque ac virtutes ejusdem connexæ sunt, ut illa junctim ubique proponere necessum habuerimus. Passim namque tibi occurrunt aut celsitudo illa animi terroribus ac periculis pro Christi et Ecclesiæ causa cedere nescii, aut rursus modestia hominis nihil sibi usquam attribuentis: modo indefessa pascendi gregis sollicitudo, modo vigiles contra dolos hæreticorum excubiæ ac labores: alibi summa benignitas erga pauperes atque captivos, ubique demum adversus Deum resque divinas singularis plane pietas; quas quidem virtutes Christianis omnibus, maxime vero sacerdotibus imitationi esse convenit, et nos optamus.

SELECTA VETERUM TESTIMONIA DE SANCTO AMBROSIO.

Basilii ex epistola 55, quæ ad Ambrosium ipsum scripta est.

Quod interioris hominis tui pulchritudinem veluti ex variegata sermonum pictura cognovimus... glorificamus Deum nostrum qui in singulis generationibus eos qui sibi placuerint, deligit. Qui olim quidem ex pastoribus ovium populo suo principem excitavit, et Amos de grege caprarum sumptum spiritu suo instruxit, nunc virum ex urbe regia, cui totius gentis principatus concreditus erat, sapientia sublimem, generis claritate, vitæ splendore, orandi facultate, et rebus sæcularibus illustrem ad gregum Christi pasturam traxit; qui projectis hujus vitæ opibus universis, proque damno habitis ut Christum lucrifaceret, commissa sibi magni ac præclari navigii, Ecclesiæ videlicet Dei, in fide Christi gubernacula accepit. Age igitur, o homo Dei, quando quidem non ab hominibus accepisti aut doctus es Evangelium Christi, sed ipse te Dominus e medio judicum terræ desumptum ad cathedram apostolicam transtulit, etc.

Gaudentii Brixiani episcopi tractatu habito in die suæ ordinationis.

Obsecro communem patrem Ambrosium ut post exiguum rorem sermonis mei, ipse irriget corda vestra divinarum mysteriis litterarum. Loqu ur

C enim Spiritu sancto quo plenus est, et flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ, et tanquam Petri apostoli successor, ipse erit os universorum circumstantium sacerdotum. *Vide etiam tract. seq. ubi inventionis SS. martyrum Gervasii ac Protasii meminit.*

Hieronymi ex epistola 22, ad Eustochium, cap. 10.

Legas Ambrosii nostri quæ nuper scripsit ad sororem opuscula, in quibus tanto se effudit eloquio, ut quidquid ad laudes virginum pertinet, exquisierit, expresserit, ordinarit.

Ejusdem ex libro De scriptoribus ecclesiasticis.

Ambrosius Mediolanensis episcopus, usque in præsentem diem scribit: de quo, quia superest, meum judicium subtraham; ne in alterutram partem aut adulatio in me reprehendatur, aut veritas.

Ejusdem ex Apologia adversus Jovinianum.

Quod si cui asperum et reprehensione dignum videtur, tantam nos inter virginitatem et nuptias fecisse distantiam, quanta inter frumentum et hordeum est, legat sancti Ambrosii *De viduis* librum, et inveniet illum inter cætera quæ de virginitate et nuptiis disputavit, etiam hoc dixisse.

Ejusdem ex epistola 57, ad Damasum.

Quisquis tria hæc, hoc est, tres hypostases, id est,

usias dicit... Jungatur cum Beatitudine tua Ursicinus, cum Ambrosio societur Auxentius. Absit hoc a Romana fide, etc.

Ejusdem ex epistola 65, ad Pammachium.

Nuper Ambrosius sic Hexaemerum Origenis compilavit, ut magis Hyppolyti sententias Basiliique sequeretur.

Ejusdem ex epistola 90, ad Augustinum.

Quorum et priorem (*Origenem scilicet*) noster Ambrosius in quibusdam secutus est.

Ejusdem ex epistola 151, ad Algas., Quæst. 6.

Ambrosius Mediolanensis episcopus quid de hoc loco senserit, in Commentariis ejus legere poteris.

Ejusdem ex Apologia 1, adversus Rufinum, cap. 1.

Si auctoritatem operi suo præstruebat, volens quos sequeretur, ostendere; habuit in promptu Hilarium... Ambrosium... et martyrem Victorinum... de his omnibus tacet, et quasi columnis Ecclesiæ prætermisissis, me solum pulicem et nihili hominem per angulos consecratur.

Item ex Apologia, 3, cap. 3.

Ego non accusavi quare Origenem pro voluntate transtuleris; hoc enim et ipse feci, et ante me Victorinus, Hilarius, Ambrosiusque fecerunt. *Eadem etiam dixerat in Apologia 2, cap. 4.*

Ejusdem ex Chronico, Grat. III et Equit. coss.

Post Auxentii seram mortem, Mediolani Ambrosio constituto, omnis ad rectam fidem Italia convertitur.

Rufini Aquileiensis presbyteri ex Invectiva 2 in Hieronymum.

Virum (*lacerat*) omni admiratione dignum Ambrosium episcopum, qui non solum Mediolanensis Ecclesiæ, verum etiam omnium Ecclesiarum columna quædam et turris inexpugnabilis fuit... qui ad Ecclesiarum Dei gloriam electus a Deo est: qui in conspectu Domini locutus est, in conspectu persecutorum regum, et non est confusus. Ambrosius sanctus de Spiritu sancto non solum verbis, sed et sanguine suo scripsit; obtulit enim persecutoribus sanguinem suum, quem in se fudit: sed a Deo ad alios adhuc reservabatur labores... sanctum virum Ambrosium, cujus adhuc præclaræ vitæ memoria in animis omnium viget.

Augustini ex lib. v Confess. cap. 13.

Veni Mediolanum ad Ambrosium episcopum in optimis notum orbi terræ, pium cultorem tuum, cujus tunc eloquia strenue ministrabant adipem frumenti tui, et lætitiâ olei, et sobriam vini ebrietatem populo tuo. Ad eum autem ducebar abs te nesciens, ut per eum ad te sciens ducerer. Suscepit me paterne ille homo Dei, et peregrinationem meam satis episcopaliter dilexit... Et delectabar suavitate sermonis, quanquam eruditioris, minus tamen hilarescentis atque mulcentis quam Fausti erat, quod attinet ad dicendi modum: cæterum rerum ipsarum nulla comparatio; nam ille per Manichæas fallacias aberrabat, iste autem saluberrime docebat salutem.

Ex lib. VI, cap. 1, ubi de Monaca matre ita scribit:

Studiosius ad Ecclesiam currere, et in Ambrosii ora suspendi ad fontem salientis aquæ ad vitam æternam. Diligebat autem illum virum sicut angelum Dei, quod per illum cognoverat me interim ad illam ancipitem fluctuationem jam esse perductum... Itaque cum ad memorias sanctorum, sicut in Africa solebat, pultes et panem et merum attulisset, atque ab ostiario prohiberetur... ubi comperit a præclaro prædicatore atque antistite pietatis præceptum esse ita non fieri... abstinuit lubentissime.

Ex eodem lib. cap. 3.

Ipsam Ambrosium felicem quemdam hominem secundum sæculum opinabar, quem sic tantæ potestates honorarent; cœlibatus autem ejus mihi laboriosus videbatur. Quid autem ille spei gereret, et adversus ipsius excellentiæ tentamenta quid luctaminis haberet, quidve solaminis in adversis, et occultum os ejus quod erat in corde ejus quam sapida gaudia de pane tuo ruminaret, nec conjicere noveram, nec expertus eram. *Et infra hoc eodem capite.* Sed certe nulla dabatur copia sciscitandi quæ cupiebam de tam sancto oraculo tuo, pectore illius... Et eum quidem in populo verbum veritatis recte tractantem Domni die dominico audiebam; et magis magisque mihi confirmabatur omnes versutarum calumniarum nodos, quos illi deceptores nostri adversus divinos libros innectebant, posse dissolvi.

Ex eodem lib. cap. 8.

Et erat monasterium Mediolani plenum bonis fratribus extra urbis mœnia sub Ambrosio nutritore.

Ex lib. IX, cap. 6.

Cum Justina Valentiniani regis pueri mater hominem tuum Ambrosium persequeretur hæresis suæ causa, qua fuerat seducta ab Arianis: excubabat pia plebs in Ecclesia, mori parata cum episcopo suo servo tuo... Tunc hymni et psalmi ut canerentur secundum morem Orientalium partium, ne populus mœroris tædio tabesceret, institutum est, et ex illo in hodiernum retentum, multis jam ac pene omnibus gregibus tuis et per cætera orbis imitantibus.

Ejusdem ex epistola 31, alias 14.

Libros beatissimi papæ Ambrosii credo habere sanctitatem tuam, eos autem multum desidero quos adversus nonnullos imperitissimos et superbissimos, qui de Platonis libris Dominum profecisse contendunt, diligentissime et copiosissime scripsit.

Ex epistola 54, alias 118.

Subsecutus est (*Ambrosius*) et ait mihi: *Cum Romam venio, jejuno Sabbato: cum hic sum, non jejuno. Sic etiam tu ad quam forte Ecclesiam veneris, ejus morem serva; si cuiquam non vis esse scandalalo, nec quemquam tibi. Hoc cum matri renuntiassem, libenter amplexa est. Ego vero de hac*

sententia etiam atque etiam cogitans, ita semper habui, tanquam eam cœlesti oraculo acceperim. *Eadem Ambrosii responsionem epistola quoque 38, alias 163, idem memorat Augustinus.*

Ex epistola 44, alias 163.

Quæsivi ab eo (*Fortunio Donatista*) utrum justum et religiosum putaret episcopum Mediolanensis Ecclesiæ Ambrosium? Cogebatur utique negare quod ille vir Christianus esset et justus; quia si fateretur, statim objiceremus quod eum rebaptizandum esse censeret. Cum ergo ea loqui cogere quibus ille non esset habendus Christianus et justus, commemoravi quantam persecutionem pertulerit, circumdata etiam militibus armatis ecclesia.

Ex epistola 147, alias 112, num. 55.

Quæ si approbas tene mecum sancti Ambrosii sententiam, jam non ejus auctoritate, sed ipsa veritate firmatam. Neque enim mihi propterea placet, quia per illius os potissimum me Dominus ab errore liberavit, et per illius ministerium gratiam mihi baptismi indulget, tanquam plantatori et rigatori meo nimium faveam: sed quia de hac re et ipse hoc dixit, quod pie cogitanti et recte intelligenti loquitur etiam ille, qui incrementum dat, Deus.

Ejusdem ex lib. de Gratia Christi contra Cœlest. et Pelag., cap. XLII.

Iste ipse Pelagius in illo ipso recenti opusculo suo cujus se commemoratione defendit, id est, in tertio libro *de libero arbitrio*, sanctum Ambrosium quemadmodum laudet accipite: *Beatus, inquit, Ambrosius episcopus, in cujus præcipue libris Romana elucet fides, qui scriptores inter Latinos flos quidam speciosus enituit, cujus fidem et purissimum in Scripturis sensum ne inimicus quidem ausus est reprehendere...* Audiatur ergo illum venerabilem antistitem dicentem et docentem... Audiatur iste tantum virum docentem, imitetur credentem, etc. *Eadem ferme commemorat lib. De peccato orig. cap. XXII. lib. De nupt. et concup. cap. XXXV, et lib. IV. Contra duas Epist. Pelag. cap. XI et XII.*

Ejusdem ex lib. I contra Jul. Pelag. cap. III.

Sed audi adhuc alium excellentem Dei dispensatorem, quem veneror ut patrem; in Christo enim Jesu per Evangelium ipse me genuit, et eo Christi ministro lavacrum regenerationis accepi: beatum loquor Ambrosium, cujus pro catholica fide gratiam, constantiam, labores, pericula sive operibus sive sermonibus, et ipse sum expertus, et mecum non dubitat prædicare orbis Romanus. *Similia quoque sequentibus ejusdem libri capitibus videas licet.*

Item ex lib. II, cap. v.

Hic apertissime atque satiatissime ille tam excellenter tui doctoris ore laudatus doctor Ambrosius declaravit et quid esset, et unde esset originale peccatum, et unde contigerit prima illa confusio... Ecce fundit eloquentiæ lucidum ac perspicuum flumen Ambrosius. Non est hic ubi hæreat lector; ubi

caliget auditor. *Et cap. IX: Equis hæc dicit. Homo Dei catholicus et catholicæ veritatis adversus hæreticos usque ad periculum sanguinis defensor acerrimus... Ille strenuus Christi miles, et Ecclesiæ fidelis doctor, etc.*

Ejusdem ex lib. de Cura pro Mortuis ger. cap. XVI.

Mediolani apud sanctos Protasium et Gervasium martyres expresso nomine sicut defunctorum quos eodem modo commemorabant, adhuc vivum dæmones episcopum confitebantur Ambrosium, atque ut sibi parceret obsecrabant, illo aliud agente, atque hoc cum ageretur, omnino nesciente. *Videsis etiam lib. XI, c. VII, lib. XXII De civit. Dei cap. XVII. et lib. I Retract. cap. XIII.*

Paulini ex epist. ad Alypium, quæ est apud Aug. XXIV, alias 25.

Quod indicasti jam de humilitatis nostræ nomine apud Mediolanum te didicisse, cum illic initiareris, fateor curiosius me velle condiscere, ut omni parte te noverim, quo magis gratuler, si a suspiciendo mihi patre nostro Ambrosio, vel ad fidem invitatus es, vel ad sacerdotium consecratus, ut eundem ambo videamur habere auctorem. Nam ego etsi a Delphino Burdigalæ baptizatus, a Lampio apud Barcionem in Hispania per vim inflammata subito plebis sacratus sum; tamen Ambrosii semper et dilectione ad fidem innutritus sum, et nunc in sacerdotii ordine confoveor. Denique suo me clero vindicare voluit, ut etsi diversis locis degam, ipsius presbyter censear.

Incerti ex Appendice operum sancti Hieronymi ep. 7, cujus tamen auctorem quidem Cœlestinum aut Pelagium, quidam Maximum Taurinensem putant.

Cum martyres jam pridem apparenti haberent tempus, hominem cui se proderent, inquirebant, illum certe cui sub ea fide revelarentur, qua martyria fecissent. Sic donatum est Ambrosio, quod Auxentio denegatum est; quoniam quæ Auxentius blasphemabat, Ambrosius prædicabat.

Incerti ex eadem Appendice in Catalogo Script. Ecclesiast. ad Desiderium.

Ambrosius frater profundorum penna raptus, et aeris volucer, quandiu in profundum ingreditur fructum de alto carpere videtur: et omnes ejus sententiæ fidei Ecclesiæ, et omnium virtutum firmæ sunt columnæ. *Ibidem in Dialogo ignoti cujusdam ex Augustini et Hieronymi verbis consarcinato, Ambrosius inter viros apostolicos commemoratur.*

Ex libelli Synodici verbis Conc. Nicæno insertis tom. II edit. Labbei, pag. 98.

Arianis autem seditionem moventibus Ambrosius qui urbi præfectus esset, sedandi tumultus causa supervenit. Quem cum eorum qui aliter sentiunt, turba aspexisset, et fidelium clamorem repulisset, episcopum eum renuntiavit. Quin et divina conveniens synodus, ipso inspectante imperatore, eum comprehendens sacro baptisate initiavit. Electo autem jam eo hujusmodi hymnum

Deo imperator coram omnibus cecinit : Gratia tibi, Domine omnipotens et Servator noster, quod cui ego viro corpora, tu animas commiseris ; meumque de eo iudicium justum esse declaraveris.

Ex eodem lib. Syn. in Collect. Baluz. p. 788.

Beati Ambrosii Mediol. episcopi dignissima scripta testantur, viri apud Ecclesiam Dei ultra cæteros episcopos famosi, et quem pro meritis suis non solum catholici, sed cæteri principes ejus temporis ultra omnes sunt veriti sacerdotes, cujus etiam testimoniis Ephesina synodus usa est.

Ex eodem in eadem Collectione, p. 893.

Hi qui ante nos fuerunt Deo amicissimi episcopi in Occidente quidem Damasus, Innocentius, Ambrosius, etc.

Ejusdem ex eadem Collect. p. 947.

Rursum et apud beatissimum Ambrosium, qui omnes partes hesperias illustravit.

Cassiani ex lib. VII. de Incarnat. Domini.

Ambrosius eximius Dei sacerdos, qui a manu Domini non recedens in Dei semper digito quasi gemma rutilavit.

*Prosperi Aquit. ex Chron. Grat. v et Theod. i
coss.*

Pro catholica fide multa sublimiter Ambrosius episcopus scripsit.

Theodoretii ex Polymorpho Dial. 1.

Audio Ambrosium qui Mediolani sedem episcopalem ornavit, et contra omnes hæreses præclare decertasse, et pulcherrima apostolorumque doctrinæ congruentia scripsisse.

Idacii ex Chron. Grat. III et Equit. coss.

Ambrosius in Italia Mediolani episcopus, Martinus in Galliis Turonis episcopus, et vitæ meritis, et patratis miraculis virtutum habentur insignes.

Vigilii Taps, ex lib. III adversus Eutychem.

Et omnes Latini sermonis apostolici viri, id est, Hilarius, Eusebius, Ambrosius, Augustinus et Hieronymus, cælestibus imbuti doctrinis, simul pariter consentiunt.

*Gelasii papæ I, ex epist. 13 ad Dardanos., tom. IV
Conc. edit. Labbei.*

Beatæ memoriæ Ambrosius Mediolanensis sacerdos Ecclesiæ majori Theodosio imperatori communionem publice palamque suspendit, atque ad pœnitentiam redegit regiam potestatem.

Ennodii Ticin. episc. ex lib. I Carm., hymn. 6.

Cælo ferunt Ambrosium	Reduxit expulsam fidem ;
Nomen, honor, vel actio.	Dixit triumphos martyrum
Nil debet hic facundiæ,	Linguæ virentis laureis.
Dos omnis est, a moribus.	Hic ore prædam sustulit
Fortis juvantem non cupit,	De fauce serpentis feri.
Umbone munitus suo.	Qui bella Christi militat,
In carne carnis nihil agit	Nodus timetur ensibus.
Regina mens in corpore.	Vivit sepultus et juvat.
Confregit omne lubricum.	Clavum tenens Ecclesiæ.
Sic vixit ille non sibi,	Justina vires perdidit,
Sed totus auctori Deo.	Dat pœna Vati præmium.
Adjectus hinc Apostolis,	. . . . .

Videsis ejusdem epigramma 77 et 142, quod utrumque in Ambrosium scriptum est.

*Marcellini Comitis ex Chron. coss. Arcad. IV et
Honor. III.*

Ambrosius Mediolanensis virtutum episcopus sanctus, arx fidei, orator catholicus.

*Cassiod. Senatoris ex lib. de Divin. Lection.
cap. 20.*

Sanctus quoque Ambrosius lactei sermonis emanator, cum gravitate acutus, perviolenta persuasione dulcissimus, cui fuit æqualis doctrina cum vita, quando ei non parvis miraculis gratia divinitatis arrisit.

Gregorii magni ex Præfat. Comment. super Ezechielem.

Tua itaque dilectio has sibi ad legendum mitti poposcerat ; sed valde incongruum credidi ut aquam despicabilem hauriret, quem constat de beatorum Patrum Ambrosii et Augustini torrentibus profunda et perspicua fluentia assidue bibere.

Isidori ex lib. II de Offic. Eccles. cap. 25.

Ambrosius Mediolanensis episcopus, vir magnæ gloriæ in Christo, et clarissimus doctor in Ecclesia.

*Aldhelmi Schireb, apud Occid. Saxones episcopi ex
Carm. de Laud. Virginum.*

Jam fuit Hesperiaë famosus laude sacerdos
Ambrosius, Christi complens præcepta benigni,
Spiritus et castæ servavit fœdera carnis,
Qui nomen gerit Ambrosiæ de nectare ductum.
Hic tener in cunis quondam dum parvulus esset,
Magna futurarum gessit spectacula rerum,
Namque examen apum numerosis forte cætervis ;
Contendit faciem pueri ; mirabile fatu.

Hoc(nempe)examen apum, quo sancti labra redundant,
Dulcia mulsorum portendit verba favorum,
E quibus affatim dulcescunt pectora plebis.
Lucida digessit venerandus opuscula doctor,
Cum ratione pia pandens ab origine prima,
Qualiter hunc mundum summa prudeotia Patris
Tempore præsentem tunc per bis terna dierum
Fecerit, æterno dispones sæcula nutu.
Hæc, inquam, docuit crebro sermone sacerdos
Plures perducens ad cœli regna phalanges.

*Bedæ Venerabilis ex lib. de Temporum ratione ad
an. M. 4337.*

Qui (Valentin. Junior) tamen justissimam cum matre ejus Justina pœnam luit exsilii : quia et ipsum Ariana polluit hæresis, et eminentissimam catholicæ fidei arcem Ambrosium perfida obsidione vexavit : nec priusquam prolatis beatorum Gervasii et Protasii martyrum, Deo revelante, reliquiis incorruptis, nefanda cœpta deseruit.

*Nicolai papæ I ex epist. ad Photium, tom. VIII
Conc. edit. Phil. Labbei.*

Sed et beatissimum Ambrosium ex catechumeno, divino oraculo ad episcopatum promotum, nihil est quod exempli causa proferas (etenim ibi satis est divina, non humana jussio), cujus adhuc infantis in cunis jacentis examen apum repente advolans vultum obsedit, atque os, ingredientibus

aliis, aliis egredientibus, implevit. Quod pater cum videret: Si vixerit, præsaus inquit, infans, magnus erit. Qui postea adultus Mediolanum perrexit tunc episcopo destitutum. Cum autem populus ad electionem pastoris convenisset, ecce tibi infans quispiam Ambrosium episcopum proclamavit. Populus vocem non sine numine missam arripuit; simulque ut virum raperet, irruit. Subducebat ille se, et omni ratione latebras quærebat; tametsi latere non potuit, populo illum toto cum clero simul deligente. Ergo ex catechumeno per singulos gradus ecclesiasticos progressus, octavo demum die, tota catholica consentiente Ecclesia, divino jam oraculo designatus, episcopus est consecratus. *Leguntur plane similia in ejusdem Pontificis epist. v, ad Michaelem imp., p. 280, ubi subditur: Ecclesiasticarum regularum normam toto vitæ suæ tempore custodivit, omnes hæreses debellans, Verbi Dei zelo succinctus. Adi etiam epist. vi, ad Photium, p. 284, ubi hæc ipsa fusius adhuc pertractat idem Nicolaus, Ambrosiumque nostrum clarissimam et splendidissimam lucernam Ecclesiæ vocat.*

Hincmari archiep. Rem. in Quatern. ad Carol. regem tom. VIII Conc.

Mementote facti memorandi Theodosii et memorabilis viri Ambrosii, et quia excessit ut homo Theodosius, corripuit eum ut verus sacerdos Ambrosius, et recepit patienter atque humiller per illum divinam correctionem Theodosius... Felix ille imperator qui suo tempore talem habuit sacerdotem... Et felix sacerdos Dei Ambrosius, qui in tempore fuit talis imperatoris; scriptum est enim: *Beatus qui enarrat justitiam auri audienti (Eccli. xxv).* Felices quoque ambo et sacerdos et imperator, quia ne ira Dei pro excessu descenderet super imperatorem, habuit suo tempore sacerdotem de quo non questus est Dominus quod de nobis modo queritur dicens: *Quæsi unum qui interponeret sepem, et staret oppositus contra me, ne dissiparem eam, et non inveni (Ezech. xxii).*

Ejusdem ex lib. ii de Prædest. cap. 25.

Sanctus Ambrosius cujus sententiæ fidei et Ecclesiæ et omnium virtutum firmissimæ sunt columnæ, qui sanctum Augustinum per Dei gratiam fide illuminavit, baptisate consecravit, atque doctrina pietatis instruxit, ita in libro, etc.

Photii ex ipsius Biblioth. cap. 231, pag. 890.

Ille in divinitus afflata libertate ac pietate immobilis animus, Mediolanensis nimirum Ambrosius.

Odilonis abbatis ex Chron. Cluniac. pag. 402.

Beatus Ambrosius, vir per cuncta laudabilis, et verus assertor fidei catholicæ... doctissimus doctor.

Guitmundi Aversani episc. ex lib. iii de Sacram. Corp. et Sang. Domini

Sed tu, doctor egregie, beatissime Ambrosi,

A spiritualis pater beati Augustini, quem idem vir sanctissimus in libris suis sanctum et beatum nominat; cujus auctoritatem, teste Augustino, martyrum revelator Paulus Apostolus commendat: quem beatus Gregorius, vir plane apostolicus, præse gerit: cujus doctrinam recipendam beatissimus Benedictus, teste sancto Gregorio, sanctorum prophetarum Spiritu plenus judicavit: cui totius Ecclesiæ Mediolanensis gloria specialiter attestatur: quem merito fidei totus orbis veneranter amplectitur (non enim tot et tanti testes si te in fide catholica errare scissent, tanto præconio te prædicassent): quid tu, inquam, de sacramentis altaris sentias, explanato.

Durandi abbatis ex tract. de Corpore et Sanguine Christi, part. iv.

B Aliqua deflorare libet de sancto Ambrosio, cujus in Ecclesia catholica post apostolos auctoritas habetur præcipua, cujus eloquentiæ affluens facundia Latinæ linguæ decus est et forma.

Gregorii papæ VII ex epist. 2, lib. iv, tom. X Conc. Labbei, p. 149.

Nec prætermittant quod beatus Ambrosius, non solum regem, sed etiam revera imperatorem Theodosium moribus et potestate, non tantum excommunicavit, sed etiam ne præsumeret in loco sacerdotum in Ecclesia manere, interdixit.

Bernardi abbatis Clarev. ex epist. 77.

C Ab his ergo duabus columnis (Augustinum loquor et Ambrosium), crede mihi, difficile avellor: cum his, inquam, me aut errare aut sapero fateor.

Petrarchæ ex lib. i, epist. 1.

Unum æmulo ac reprehensore carentem, unum plena et indecerpta laude decoratum Ambrosium, cujus ne juvenis quidem famam mordax livor attigerit, apud quosdam invenio, quod forte ad puram ejus ac simplicem doctrinam, omnis ambigui expertem, referendum est, *Consule ejusdem quoque librum ii De Vita solitaria, sectione iii, cap. 2 et 4, ubi scitu dignissima tradit de Ambrosio, quæ nos causa brevitatis hic omittimus, non secus ac alia multa, quæ in historicis bibliothecariis legendariisque sponte occurrunt.*

Andrea de Petra Coloss. archiep. ex orat. habita in conc. Basil., t. XII Conc. edit. Labbei, pag. 877.

Quod vero sanctorum Patrum doctrina errores omnes depulerit, testes sunt... Ambrosius, Augustinus, Hieronymus, Christianæ religionis clarissima lumina, qui adversus omnis hæresis genus invictissime scripserunt.

Bessarionis card. ex orat. dogmat. Conc, tom. XIII.

Habemus item eos qui ab Occidente exstinxerunt errorum flammam sana clarissimaque doctrina,